

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . R. 84—

za pol leta . R. 42—

za četrt leta . R. 21—

za 1 mesec . R. 7—

Za Ljubljano mesečno 7 R.

Za inostranstvo mesečno 12 R.

Uredništvo in uprava:

Ropitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 50

Delavski delež pri državni mizi.

Gotove kroge nagibati z razlogi, tudi najglobljimi, k socialni dolžnosti, k socialni pravičnosti je brezuspšno delo. Ko imaš pred sabo popolnoma propadlega človeka, se kmalu prepričaš, da z najutelejnejšimi razlogi in najplemenitejšimi nagibi ne opraviš nič. Dvoje vrste ljudi niso dostopni za razloge resnice, in to so propalice in bedaki.

Z obema teh dveh vrst imamo opraviti v politični jugoslovanski javnosti. Najprej dokaz, da imamo pri prikaznih, ki se pojavljajo v javnostnem našem življenju, opraviti s propalicami.

V mislih imam pri tem način vladanja naše države, vladno krizo ravno odhite dni, recept za nadaljno vladanje pokrajin, sestavo teh pokrajinskih vlad in obnašanje napram državljanom, da ne rečem napram tistim, ki delajo zanjo in jo živijo, napram delavnemu ljudstvu.

V časih, ko so gazili oficialni krogi vsako mravnost, vsako moralo in vse etične zakone, so govorili še o nekem taktu, o družabnem tonu, o manirah. Danes ne moremo govoriti o ničemer več izmed vsega tega.

Glejte, presodite in oglašite se, ki si upate trditi drugače. Da drugo preidem, pokažem na sledeče: Socialno ministrstvo v Beogradu in socialno skrbstvo pri pokrajinskih vladah, odgovorite, čemu, zakaj je bilo ustanovljeno? Ali ne zato, da te državne ustanove pomagajo celiti rane bednega ljudstva, delavskega sloja? Nikomur ni niti najmanj šinilo v glavo, da so te naprave ustanovljene za kaj drugega. Ker je temu tako, ker bi moralo biti tako, sledi z vso razločnostjo, da spadajo na ta mesta, bilo v Beogradu, bilo pri posameznih pokrajinskih vladah, možje popolnega delavskega zaupanja.

V začetku teh institucij se je vse tega zavedalo. Zasedali so ta mesta zaupniki materialističnega ali pa krščanskomislečega delavstva. Nič za to, če se Kristani, če se Korači, če se Bukšegi niso obnesli, nič za to, če komunisti streljajo kozle. Delavstvo v državi ima pravico, da na ta mesta, ki so njegova in njemu v prid ustanovljena, postavi, kogar ono hoče. Če je v državi že tako znaten del komunistov, da zastopajo zadosten del delavstva, naj dobi ministrstvo za socialno politiko komunisti! Naj pokažejo, kaj znajo! Če s komunisti ni nič, potem naj dobi to mesto druga delavska struja, oziroma organizacija, ampak na vsak način delavska. Pri pokrajinski vladah pa ravnotako najmerodajnejša delavska zastopnica. Če pri nas v Sloveniji na primer s Kristanom nič ni in s komunisti nič, potem pripade socialno skrbstvo in Ljubljani na vsak način organiziranemu krščanskomislečemu delavstvu, to je Ju-

goslovanski Strokovni Zvezi, oziroma Delavski Zvezi.

Da bi pa prepuščali ta izključno delavska mesta, sredstva, ki naj zdravijo delavske rane delavskim zgodovinskim sovršnikom, zastopnikom kapitalizma, sovršnikom liberalizma, članom sedanje demokratske stranke, to bi je vsaki morali, vsakemu taktu v obraz.

Na tem mestu obtožujemo javno vse merodajne činitelje, ki so pri sestavljanju vlade in vlad kakorkoli prizadeali.

Časopisi so prinesli vest, da obdrži ministrstvo za socialno politiko pristaš demokratske stranke, torej zastopnik kapitalizma, dr. Kukovec. Prinesli so drugo vest, da dobi socialno skrbstvo pri pokrajinski vlad v Ljubljani pristaš iste demokratske stranke, torej zastopnik kapitalizma, dr. Ravnihar.

Ti ljudje, naj jih že zastopa v javnosti katerokoli izmed trojih glasil: Slovenski Narod, ali Peskova Jugoslavija, ali Jutro — pomnimo dobro, da so vsa ta glasila v službi bank, Slovenski Narod je znan; dr. Tavčar je vključ vseh čestitosti, s katero ga oblačijo nekateri starejši naprednjaki in tudi nekateri pristaši Ljudske stranke, vendarle eden najizrazitejših zastopnikov grdega liberalnega kapitalizma. Čim bolj je star, bolj kupuje razne milijonske hiše in nalaga svoj denar kot mnogokratni akcionar v družbi svojih zetov in sinov, kjer več nese; Peskova Jugoslavija je po osebi svojega lastnika zvezana z banko, ki se imenuje Kreditni zavod; in Jutro počiva v denarnem naročju Jadranske banke — Ti ljudje torej se predrzno zavzemati zaupanja mesta od njihovih struj tmešanih in davljenih delavcev. To je nekaj, kar kriči, kar mora prikriti zaslužno plačilo. To je dejstvo, ki dokazuje, da se z ljudmi take morale ne bo dalo pomesti drugače, nego s silo. Kdo bo to silo izvedel, lahko izračunate. Zapopadete pa tudi lahko, da je dolžnost poštenomislečih, da ta korak zvedejo sami in da za to ni treba tmešanih eksistenc, ampak da je to dolžnost organiziranega krščanskega delavskega ljudstva. Tu mehkoba ni več na mestu. Mehkoba bi bila tu greh nad krščansko etiko. Tu je na mestu srčnost, ki spada med kardinalne socialne čednosti.

Postopanje, s katerim dele volno in kožo izmožganega ljudstva politični brezvestneži, pa kaže tudi, da so ti ljudje bedaki. Po vsej Evropi gori teptana pravna čud po krivici gaženega delavnega ljudstva, v Jugoslaviji pa, kjer se je modremu in odločnemu državljanu dr. Koroscu posrečilo udušiti nemoralne pojave delavskih zapeljivcev, je zrastle greben verižniškim in bančnim kreaturam, ki se

pripravljajo v svoji neizmerni ahotnosti in zaslepljenosti, da zavijejo vrat ljudstvu in njegovemu voditelju.

Naša ura prihaja. Vsak pametni več in vsaka solidna, pametno misleča organiza-

cija več, kaj ima storiti, kadar se nenadoma pojavijo pred njo propalice in bedaki.

S poštenostjo, z njo zvezano odločnostjo in doslednostjo stojimo in pademo.

Protest organiziranega krščanskega proletarijata.

Proti mešetarnjenju z njegovimi interesi.

Državni vladi SHS v Beogradu!

(v roke ministrskemu predsedniku dr. Vesniću.)

Podpisana Jugoslovanska Strokovna Zveza, predstavica organiziranega krščanskega delavstva, vraga na Vas tem potom svoj ugovor z ozirom na ravnanje z delavskim ljudstvom pri sestavi državne vlade v Beogradu in pri sestavi pokrajinskih vlad.

Opozarja Vas da je ministrstvo za socialno politiko in istotako poverjenstvo za socialno skrbstvo v Ljubljani kakor tudi pri ostalih pokrajinskih vladah ustanovljeno da se s pomočjo teh institucij zacelejo rane delavskega sloja in da zato spadajo na ta mesta možje popolnega delavskega zaupanja.

Opozarja Vas, da je sedanji minister za socialno politiko pristaš struje, ki je po vsej svoji zgodovini sovražna interesom delavskega ljudstva sploh. In pristaš iste struje ima po vesteh časopisov postati poverjenik za socialno skrbstvo v Ljubljani. Pri nas je ta struja znana po svojih bojih proti ljudskemu združevanju, proti ljudskemu združništvu in po svojem nastopu proti političnim pravicam delavskega ljudstva.

Opozarja Vas dalje podpisana predstavica organiziranega krščanskega delavstva, da se način in sestava vlade pri nas splošno smatra kot cinična igra s proletarijatom, ki se s tem izigrava z njegovimi institucijami vred v roke ljudem, pro-

ti katerim se bori. In to ob času ko domi splošen klic: ven iz vagonov in jetičnih stanovanjskih lukenj! Sem z novimi poselskimi in delavskimi redi. Sem z delavsko zbornico, delavskimi dopusti, delavskim splošen klic: Ven iz vagonov in jetičnih zavarovanjem! Proč z izkoriščevalci in izvoznici!

Sporočamo vam protest delavskega sploh, imenoma pa pri podpisani zvezi organiziranega. Obenem bilesimo zahtevno, da dobe označena mesta nemudoma možje delavskega zaupanja.

Prilagamo izjavo delavskega zborovanja na taboru dne 1. avg. 1920 v Mariboru.

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1920.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Izjava, sprejeta z gromovitim odobravanjem na mariborskem zboru, se glasi: Jugoslov. kršč. soc. delavstvo hoče in zahteva, da se stanovanjska naredba dr. Gosarja brezpogojno izvrši.

Jugosl. kršč. soc. proletarijat izjavlja, da je poverjenik dr. Gosar s svojim nastopom zaslužil zahvalo in iskreno zaupanje vsega jugosl. delavstva. Kršč. soc. delavstvo izraža poverjeniku dr. Gosarju svoje neomejeno zaupanje in naročilo, naj vztraja v svojem boju proti nadutemu velekapitalu; istočano pa izjavljajo, da ugovarjajo z vso odločnostjo, če bi kdo hotel zmešetarjati poverjeništvu za soc. skrb v roke kapitalistov.

Naše socialno načelo.

Na mariborskem zborovanju je dr. Gosar utemeljeval in predlagal kot temelj k našim gospodarskim in socialnopolitičnim zahtevam sledeče resolucije, ki jih objavljamo naknadno:

1. Človek je družabno bitje. Edino v družbi lahko razvije svoje zmožnosti ter zadosti svojim potrebam. Zato sme svoje politične in gospodarske pravice izvrševati vedno le vpoštevajoč pri tem tudi družabne koristi.

2. Naravne pravice in dolžnosti vseh ljudi nasproti bližnjemu in družbi so bistveno enake. Večjim pravicam, izvirajočim iz večjih naravnih zmožnosti poedinca odgovarjajo tudi večje dolžnosti.

3. Vir pridobljenih pravic je predvsem osebno, produktivno ali sicer socialno koristno delo. Ono je tudi podlaga za pravične ureditve socialnih razmer.

4. Dolžnost produktivno ali sicer socialno-koristno delati velja za vse, ki so tega zmožni. Pravice in dobrine, ki jih kdorkoli uživa iz kakega drugega naslova (obresti, sploh dohodki iz premoženja samega na sebi, dedščina, darila itd.) ga ne odvezujejo te dolžnosti.

5. Tistim, ki vršijo svojo delovno dolžnost, je družba dolžna zagotoviti v primerni obliki vse, kar rabijo za človekavredno življenje, nele v dobi dela, marveč tudi v slučaju nezgode, starosti, onemoglo-

LISTEK.

Materino upanje.

Spisal Karl Schönherr. Poslovenil Silvester Škerl.

Na Tirolskem, v kraju, kamor hodim na letovišče, živi v revni koči — za nalašč jo imenujejo grad — Kobalovka s svojim sinom Kobalom. V revščini in v nadlogah, ob trdem delu in ob krompirju se je postarala; najstarejša je naokrog: ima ravno sto let. Izdelano, kot trska suho, kot mušja zgubanceno žensče hodi še vedno pokoncu; ne potrebuje niti palice, niti očal. Njeno ko usnje rjavo obličje je grdo ko zgrbana redkica. Leto so izbrisala vsak izraz iz njega. Ustnice so samo še modrikasti, nedoločljivi šobi; toda gorki sivi očesci se svetijo še vedno čisto in sveže iznad vedno vnetih trepalnic.

Starka še vedno opravlja vsa dela doma in na polju. Pred nekaj tedni še sem jo srečal ob ledenomrzlem jutru v koruzi, kjer je, na zemlji kleče, delala.

Resnično, človeka je sram, da se spreha, če vidi, da na bližnjem polju sto let stara ženska dela.

Mimogrede skrbi tudi za svojega sina. »Fant« je že prekoračil svojo prvo mladost; lani spomladi je bil star sedemdeset. Trd, plešast možiček je. Ona mu pere, šiva in kuha; tudi postelj mu pripravi vsako jutro. Bolh — brzkone jih je nekaj na »gradu« — gotovo ne bo več lovila; in ko stoji pri ognjišču in mu kuha kosilo, kdo bi si upal trditi, da se ne izgubi kaka kapljica iz njenega nosu v lonec. Toda — kako skrbi sto let stara mati za svojega »sina«!

Tudi drugače ga drži še vedno na uzdah — v kolikor ji je mogoče, seveda. Lastnoročno ga vselej tira iz gostilne, kot pred pol veka, ko je začel piti žganje. Mati še vedno upa, da postane njen »fant« sčasoma še pošten človek in da bo »po tem« še dobro izhajal na svetu.

Če bi je ura devet in če »fanta« še ni doma, vstane Kobalovka z žimnice, čeravno bi ji spanec pod gorko odelo prav dobro del. Obleče staro suknjo; dolgo je ne more zapeti na telesu s svojimi tresočimi prsti; mukoma obuje nato ogromne copate. Težko se sklanja tako stara ženska! Potem pazno pritiplje od stopnjice do stopnjice, opiraje se na ročaj, doli po lesenem stopnišču, na prosto. Kolikokrat sem jo videl, ko se je v večernem mraku plazila po cestah. Od gostilne pri Konjičku

do Grozda, od Grozda do Pošte in od Pošte dalje do Leva muči svoje, ko morje stare kosti, v brezkončni skrbljivosti.

Ko je izvohala po dolgem povpraševanju, kje se skriva njen sin, se prikaže nenadoma v okviru gostilniških vrat njen zgubančen obraz; rdečeeobrobljene, sive oči iščejo poželjivo po vseh mizah in po kotih od dima prekažene izbe.

»Kje je moj fant?«
Gostje pokažejo nanj z žaljivo všečnostjo.

»Tam ... stara! V kotu čepil. Ze pet kozarcev je popil, gluk ... gluk ... gluk!«

Nato krevsa počasi, s stisnjenimi ustnicami in korakoma bliže k njegovi mizi. In čim bliže prihaja, v tem večji zadregi je Kobal.

Dva koraka pred njim se ustavi, pokima težko z glavo in strmi nepremično, ne da bi izustila besedice, dolgo časa vanj.

V zadregi išče Kobal po vseh žepih novce za žganje. Materino oko ga boli. To čuti tudi »v rožcah«.

»Da, ... da, mati ... saj že grem ... Takoj, takoj ... saj ni treba kričati,« jeclja. Mati ni spregovorila niti besedice. Le njeno oko leži na njem.

»Stara, pij ... Kaj bi tako,« ji kličejo smeje gostje.

Kobalovka ne gleda ne na levo ne na desno; ko jastrebi meri z očmi svojega sina.

»Hudič, saj že grem, mati,« kriči napol v joku Kobal. »Kaj tako strogo gledaš!«

Končno je našel novce. Plača natakari, potiplje kapo ter odide iz sobe. Tik za njim krevsa stara. V veži ga sune s svojim koščenim komolcem v rebra.

»Lump!«

Kobal se oddahne, ker je končno izustila besedo. Skozi celo vežo ga suje, dokler ne stopita na cesto. Tam se spremeni starkin glas in govori jokaje:

»Fant! Vse boš zapravil!«

»Saj se bom poboljšal, mati,« se cmeri Kobal, od žganja »v rožcah.« »Vse pride sčasoma! Naenkrat ne pojde!«

Materine sive gorke oči se zasvetijo:

»Obljubi mi, da pričneš jutri novo življenje!«

»Da ... mati,« blebeče Kobal in jezik se mu od žganja zaletava. »Proketo žganje! Nobena gostilna me več ne vidi!«

Mati krevsa vsa vesela poleg njega.

»Fant se bo že še naredil! Da le pride v leta; potem bo žel!«

Če zakolobari fant v svoji »veselosti« malo na levo ali na desno, ga skrbno spravi na pot; in če ima past sedemdesetletni pijanček, ga ujamejo suhe, slabotne roke njegove sto let stare matere.

sti, brezposelnosti, kratko v vseh slučajih, ki jih lahko doletijo. Isto mora zagotoviti tudi njihovim svojcem, kolikor so dolžni zanje skrbeti in kolikor teh ne veže splošna delovna dolžnost.

Te resolucije, ki so temelj našega socialno-političnega in gospodarskega programa, je zbor soglasno odobril.

Delavski dopusti v Avstriji.

Socialna zakonodaja v Avstriji dobro napreduje. Poseben dokaz za to so nam delavski dopusti, na katere mora pa naše delavstvo še vedno čakati. V Avstriji je določeno tako:

Vsi delojemalci, moški in ženski, imajo pravico na plačan dopust, ako so zaposleni: 1. v obratih, ki velja zanje obrtni red; 2. v vseh obratih, ki so navedeni v zakonu trgovskih nameščencev; 3. v vseh državnih, deželnih in občinskih ali podjetjih, ki jih vodi kaka družba korporacija, ki pa niso radi tega ne zapopadeni v obrtnem redu, ker se v njih ne obratuje v tem smislu; 4. v vseh obratih državnih monopolov; 5. v vseh železniških in parobrodskih podjetjih; 6. v javnih zabaviščnih in kazališčnih; 7. v rudokopih in na temelju teh osnovanih obratih.

Ako je trajalo službeno razmerje že leto dni, ima pravico do osemnedevnega dopusta, po poteku petih službenih let dva tedna. Mladostnim osebam pod 16. letom pripada že po enoletni službi 14dnevni dopust.

Za dobo dopusta ima pravico do polne plače, ki se pri akordnem delu določa po povprečnem iznosu zadnjih 12 tednov. Dopust mora biti enkrat brez presledkov, samo v obratih, v katerih ni zaposlenih več kot pet delavcev, se lahko dovoli z enim presledkom. Kdaj se ima dopust nastopiti, se določa z ozirom na obratne razmere sporazumno z delodajalcem.

Takozvanim trgovskim nameščencem, to je onim, ki jih zapopada zakon za trgovske nameščence, pristojna desetdnevni, dvatedenski in tritedenski dopust, in to po tem, da-li traja službeno razmerje nepretrganih šest mesecev, pet let ali 15 let.

Pri podjetjih z manj kot tremi nastavniki se dopust dovoljuje v približno enakih presledkih.

Hišni uslužbenci (služkinje, sluge in hlapci) v občinah z nad 5000 prebivalci imajo po enoletnem nepretrganem službovanju pravico do enotedenskega dopusta, ki pa po vsaj dvoletnem službovanju naraste na dva tedna. Hišnim uslužbencem boljše vrste pripada pa že po enoletnem službovanju 14dnevni dopust, po dvoletnem po štiritedenski. Za dobo dopusta ima hišni uslužbenec pravico do polne plače in odškodnine za prehrano, ki znaša za vsak teden dopusta polovico mesečne plače.

Tako v Avstriji. Pri nas pa stavi delavstvo svoje skromne zahteve glede dopustov, v Belgradu pa sedi na njih »socialni« minister dr. Kukovec in se smeji delavstvu, ki bi si tudi rado oddahnilo kak dan na leto.

„Združene države srednje Evrope.“

Neko tiho valovanje se opaža v deželah srednje Evrope, ki je potisnjena nad dve sili: kapitalistično entento in boljševiško Rusijo. Potovanje čeških državnikov po srednji Evropi ima zato prav sedaj gotov pomen in namen.

Kdor more natančno in prav preceniti pomen češke politike te dni, ko potuje zunanji minister dr. Beneš po začrtanem svojem ali tujem načrtu po Balkanu, in ko Tusar sklepa prijateljstvo z Italijo, najodločnejšo protivnico nevarne ji obdonske federacije ali zveze? Kaj naj si mislimo o značaju češke politike, ki v Belgradu sklepa vojaško zvezo, a o sestanku Tusarja z našim zunanjim ministrom grofom Sforzo neče nič vedeti, dočim vsi listi v Italiji pišejo o velikem pomenu sestanka, ki se je vršil v ključ Beneševemu demotivni tik pred odhodom njegovim v Belgrad. Kakšno ulogo igra Češko-Slovaška? Samostojno? Jo vodi ljubezen ali samo goli — sacro egoizmo, ki hoče imeti vsestranske koristi morda tuda na — naš račun?

Radovedni smo na obljubljeno objavo o vojni zvezi (konvenciji). Zakaj nemški politiki nam je odkril zanimive stvari o ententnem načrtu, predno so Rusi dospeli do Varšave. Zdi se nam, da je češka politika rezultanta (srednja črta) dveh nasprotnih si sil: ruske brezobzirne ofenzive proti vsem pogodbam in ententnim interesom ter odvisnosti vseh malih držav od velikih držav zapada, ki nečajo da bi jim Rusija skvarila ves načrt. Londonski pakt so boljševiške zmage silno zrahljale in zato je bilo treba izrabiti ugoden trenutek v Benetkah. Zakaj Italija škili proti Nemčiji in Rusiji, ko se vedno bolj kaže — nova politična premoč v zvezi Rusije in

Nemčije. Italiji narekuje »sacro egoizmo«, da se pripravi na novo — izdajstvo interesov svojih prijateljev. Čehi poznajo svojo realistično politiko, ki se deloma ujema z novo ljubeznijo Italije. Doživeti utesnjenost kmalu novo veliko presenečenje v rimski politiki radi Rusije in — nove federacije (zveze), ki kuje zdravi razum čeških in avstrijskih državnikov, hoteč ustvariti jez med dvema svetovoma — politiko Francije, Anglije in Amerike ter Rusije in Nemčije.

Politika nevtralnosti je nujna smerica. Lastni ohranitveni interesi diktirajo danes vsem malim državam, da se domeni o svoji gospodarski in politični nezavisnosti na vse strani. S tega vidika so umljivi sestanki vodilnih mož Beneša z Rennerjem v Pragi, nato Tusarja in grofa Sforze v Benetkah ter Beneša s Tusarjem, nato pa Beneša z belgrajskimi vodilnimi krogi, nato pa njegova pot dalje v Bukarešto in morda še v Sofijo. Saj poročajo listi, da je češkoslovaška sklenila gospodarsko pogodbo z Bolgarijo kakor tudi to da bolgarski državnik Štambulinski obišče Bukarešto, Belgrad in Venizelosa v Londonu.

Ali se kuje velika federacija vseh držav na Balkanu, h kateri se pridružijo še Češko-Slovaška, Avstrija in končno hočeš nočeš še — Ogrska? Jadransko morje postaja s to tvorbo silno akutno!

Naravno je, da mora tisti, ki celo to stvar vodi, posredovati v Benetkah na »oddihu«. Naj si kdo misli, kar hoče o federaciji, dejstvo je, da ima dejansko nujnost za podlago. Glavno je, da ni — silijena jed nega plod treznega preudarka, da je nezavisnost najbolje zajamčena, če so si vse male države na jasnem o koristi vse konfederantov (udeležnikov zveze) z ozirom na lastni položaj med dvema nevarima in obstoj ogrožajočima velesilama: interesj Anglije, Francije in Amerike na eni ter boljševiško imperialistične Rusije na drugi strani. Diktatura ne ene in ne druge ne prija nobeni izmed držav srednje Evrope. Zato je nujno, da se same pogode o svojih koristih in same ustvari politiko, ki na medsebojnih koncesijah ustvari to, kar je nujno vsem treba — varne meje na vse strani in trajnost sedanjega stanja, ker je treba v notranosti vsake države silnih naporov za ustalitev in preustrojenje socialnih razmer. Narodi resnično potrebujejo v polni meri čuto varnosti. Vzajemna enotna zunanja politika napram bližnjemu sosedu oziroma členu federacije, dalje napram razmahu boljševiško-ruskega imperija in antantne diktature — to je nujni pravec sedanjosti. Upamo, da se dr. Beneš, ki pred letom dni ni imel dovolj zmila za naše bolesti, danes ko ima doma vse češke legionarje, popolnoma posreči velikanski politični načrt, ki ga nosi na poti po Balkanu. Zakaj govor, ki ga je imel pred nedavnim v češkoslovaški zbornici priča, da smemo misliti o samostojnem načrtu češkoslovaškega zunanega ministra, ki je imel priliko natančno proučiti in občutiti politiko prijateljske naklonjenosti — entente.

Češkoslovaška je poklicana, da ustvari case in vse Jugoslovane z Bolgarijo vred prepotreben sporazum ki naj bi bil opora in podlaga za »Združene države srednje Evrope«.

ČEŠKOSLOVAŠKA IN JUGOSLAVIJA.

LDU Praga, 18. avgusta. (ČTU.) Večerna izdaja »Narodnih Listov« pozdravlja sporazum z Jugoslavijo kot korak, katerega potrebo je češkoslovaški narod že davno čutil. Prijateljstvo z Jugoslavijo je kljub vsem diplomatskim spekulacijam čisto dejstvo in naravni fakt, ki ne potrebuje nobenega utemeljevanja, ker je prijateljstvo sorodstva. Naša diplomacija sklepa zvezo z bratskim narodom, s katerim čutimo simpatije v toliki meri, kakor z nobenim drugim. Obe državi sta napram ostalemu svetu v aličnem položaju: Obe imata iste interese, da se mirovna pogodba izvede redno. Zveza ima namen, v prvi vrsti zagotoviti izvedbo trianonske pogodbe in poudarja posebno ekspanzijo in sovražnost Madžarske. Zvezo je smatrati v prvi vrsti kot vojaško in obrambeno konvencijo. Mala ententa naših držav ima velik pomen za konsolidacijo osrednje Evrope, ter lahko zabrani stremeljanja po donavski konfederaciji. Glede rusko-poljskega konflikta je stališče obeh držav enako. Sporazum ne odgovarja samo zahtevam obeh držav, temveč tudi potrebi človeštva.

LDU Praga, 18. avgusta. (ČTU.) Spričo vesti, ki se razširjajo v Pragi, da se je sklenila francosko-madžarska pogodba, je francoski poslanik izrecno zagotovil češkoslovaški vladi, da so te vesti izmišljene.

LDU Belgrad, 18. avgusta. »Politika« prinaša brzojavko z Dunaja, da se je češkoslovaški ministrski predsednik Tusar vrnil s svojega sestanka z italijanskim ministrskim predsednikom grofom Sforzo v Benetkah. Na Dunaju je min. predsednik Tusar posetil avstrijskega državnega tajnika dr. Rennerja, s katerim se je dalje časa razgovarjal. Min. predsednik Tusar se je nato vrnil v Prago.

ORLI-DELAVOI, DELAVKE!

V nedeljo, dne 22. avgusta se bo vršil

ORLOVSKI TABOR.

v Zagorju ob Savi

na katerega naj pridejo pred vsem naši delavski tovariši in tovaršice!

Udeležimo se tega slavlja naših zagorskih delavskih fantov polnoštevilno od vseh strani!

Na svidenje!

Bog živi!

POKRAJINSKA VLADA.

LDU Belgrad, 18. avgusta. Včeraj je bila od 17. do 19. ure seja ministrskega sveta, na kateri se je razpravljalo o zasedbi poverjeniških mest v pokrajinskih vladah kakor tudi o novem vpadu arnavtskih tolup v južno-zapadno ozemlje.

VPAD ALBANCEV.

LDU Belgrad, 18. avgusta. Nekateri listi, med njimi tudi belgrajski »Epoh«, so prinesli vest, da je mesto Debar padlo v albanske roke. Po točnih informacijah s kompetentne strani se ta vest demotivira. Naše čete se nahajajo v Debru, kamor so bila poslana potrebna ojačenja. Z ozirom na odredbo, ki jih je vlada ukrenila, bodo arnavtske tolpe v najkrajšem času pregnane preko meje.

VARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

LDU Belgrad, 18. avgusta. Na prvi seji narodnega predstavništva bi se imel sprejeti v najkrajšem roku novi volilni red. Narodno predstavništvo bo ostalo do izvedbe volitev kot vrhovna kontrola vlade.

SPOPADI MED FRANCOZI IN NEKI V SLEZJI.

LDU Katowice, 18. avgusta. (DKU — Wolff) Kakor se poroča s pristojnega mesta, so se dogodki v Katovicah vršili takole: V nedeljo je bil pripravljen v Glewitu francoski vojaški transport. V sled izjavljajočega obnašanja spremeljevalnega moštva, je bilo prebivalstvo zelo razburjeno. Začele so se zbirati večje grude in demonstranti so sklenili, da se v ponedeljek začne v Katovicah protestna stavka in da se demonstracije nadaljujejo. Ko se je ta sklep v ponedeljek izvršil, je bilo prebivalstvo sprva sicer zelo razburjeno, vendar pa še mirno. Naenkrat pa so Francozi brez potrebe nastopili z vsi razpoložljivo silo ter je prišlo do silno krvavih bojov, v katerih je bilo ubitih 9 Francozov in 20 Nemcev. V torko so potem delavci zahtevali takojšnjo razorožitev, Francozi pa so to zahtevo odklonili. Ni še gotovo, ali se je razorožitev danes izvršila.

LDU Katowice, 18. avgusta. (DKU — popoldne) Tu vlada splošni mir. Nočne patrole varnostne obrambe hodijo po mestu.

LDU Katowice, 18. avgusta. (DKU — Wolff) Medzavenskiška vlada in plebiscitna komisija v Opolah je razglasila v Katovicah poostreno obsedno stanje.

Politične novice.

+ Nova vlada. Regent je podpisal ukaz o imenovanju nove vlade in novi notranji minister Milorad Drašković je položil prisego. Vlada pa še ni popolna, ker je dr. Mušički odklonil ponujeno listnico za konstituantno. Sedaj se vrše dogovori o novi osebi za to ministrstvo.

+ Prvi uspeh nove vlade in z njo združene izvoznikarske politike je ta, da je zmanjkalo moke oziroma se je ista takoj podražila za 2 K pri kilogramu. Žito, ki je imelo pred poldrugim mesecem v Banatu ceno 3 K 50 do 5 K, stane danes 8 K, in moka, ki je stala že 10 K, danes 14 K. Sedaj pride pa v poštev še povznan železniški tarif, in ljudstvo bo zopet osrečeno z novimi nedosegljivimi cenami, tako, da se bomo kmalu znašli v boljševiški Rusiji, kjer se plačujejo za vsako stvar bajne cene. Dokler se bodo delale za razna poverjeniška mesta kramarske kupčije, ni pričakovati zboljšanja sedanjih neznočnih razmer.

+ Dobra znamenja za konstituantno. V uvodniku dne 18. t. m. razpravlja »Narodna Politika« o vidikih naše bodoče konstituantne. Članek P. ugotavlja, da kakor je velika škoda, ki jo trpi država in ljudstvo vsled dolgega odlaganja volitev v konstituantno, imamo od tega vendar tudi eno vevlačno korist: razpoloženje se umirja, mnenja se čistijo in utrjujejo, pripravljajo se tla za stvarne, promišljene volitve. Ognili se bomo težki nepriliki, da bi prišli v konstituantno pretrpani radikalni in prevratni elementi in vplivali na sklepanje najvažnejših temeljnih zakonov, kakor se je to zgodilo državam, ki so volile konstituantno takoj po prevratu. Ne le, da se je v tem času pri nas unesel boljševiški val, so se umirila tudi plemenska nasprotja. Razmere so se razčistile tako daleč, da je stala zadnja vladna kriza v znamenju izključno gospodarsko-socialnih vprašanj. V tem smislu se tudi čim dalje bolj ijačijo stranke z izrazitim socialnim

in kulturnim programom, dočim stranke, ki so to stran svojega programa zanemarile čimdalje bolj izgubljajo tla. Tako smemo upati, da se bodo vršile volitve v konstituantno na trdnih tleh razčiščenih pojmov in umirjenih strasti in bo konstituantna res zastopnica prave ljudske volje. Ako se bo to zdravi razvoj podkrepil s pametno politikom: z omejitvijo stroškov za vojsko, s pametno izvozno in uvozno politikom, s pravičnimi davki, z izvedbo agrarne reforme, s socialnim zavarovanjem in drugimi primernimi zakonskimi načrti, potem se ta uspešno delo naše bodoče konstituantne ni bati. — Z zadovoljstvom bledimo ta izvajanja, zavedajoč se, da imajo prvi delež na tem ugodnem razvoju v naši državi naše ljudske stranke: slovenska in hrvatska ter srbska radikalna in še prav posebno krščansko-socialno delavstvo, ki se je pogumno postavilo po robu prevratnim elementom. Toda znova svarimo, da bi se na račun politične pameti ljudstva še dalje grešilo in bi se od kapitalistov uganjal socialni in gospodarski greh. Ljudstvo je pripravljeno pa tudi odločno iti v volitve za konstituantno!

+ Preosnova pokrajinskih vlad. V Belgradu oporekajo vestem o osebi bodočega poverjenika v slovenski pokrajinski vladi. To vprašanje še ni rešeno, kakor se bo preosnova pokrajinskih vlad sploh izvršila še-le tedaj, ko bo končnovaljavna sestavljena nova vlada.

+ Parlament sklican. Narodno predstavništvo je sklicano za 25. avgust. Na dnevni red pride predvsem volilni zakon. Volitve parlamentarnega predsedstva se bodo vršile kesneje.

+ Zopet so se razgalili. Kakor znano, so hoteli demokrati dobiti tla med bosanskimi kmeti s tem, da so se postavili na stališče, da kmetom ni treba plačati bogom za zadnji dve leti haka (najemnine). To stališče so dolgo trdovratno zastopali. Toda ko je v zadnji vladni krizi šlo za res in so bili postavljeni pred izbiro, da pustijo ali v vprašanju haka ali pa v vprašanju izvoza, so demokrati pustili svoje bosenske kmete in njih interese na cedlu ter se z obema rokama oklenili izvoza, to je svojih lastnih interesov. Jedro demokratske zajednice tvorijo pač kapitalisti in bankokrati, ki računajo na milijonske dobičke pri izvozu. Kmetje in drugi sloji so le privesek demokratov, ki jih izkoriščajo v svoje politične namene, kakor hitro pa pridejo na kocko kapitalistični interesi, pa demokrati to ubogo paro takoj izdajo in ji obrnejo hrbet. Še nedavno je gospod Kremen v demokratskem »Slov. Narodu« naglašal, da stoji za demokrati celokupno državno uradništvo. To zagotovo so gospodje demokratski ministri v Belgradu kvitirali s tem, da so izvozevali — zase ministrske stolice še za nadalje vrhu tega pa svobodno trgovino in izvoz moke in masti, pri čemer se bodo žepi demokratskih korifej znova ugodno naplali. Račun bo pa z delavcem plačal — uradnik in kmet.

+ Računi demokratskega finančnega ministra. Kako dela svoje račune demokratski finančni minister dr. Kosta Stojanović, nam povedo te-le številke. Po njegovem proračunu za leto 1920-21 bi prišlo na posameznega prebivalca davkov v Srbiji 92.80 K, na Hrvatskem 156.42 K, v Bosni 211.50 K, v Sloveniji pa 329.91 K. Takse pa je razdelil tako, da pride na vsako glavo: v Srbiji 11.66 K, na Hrvatskem 16.78 K, v Bosni 10.71 K, v Sloveniji 49.88 K. Lapi dnevi se obetajo Slovincem pod demokratskimi ministri!

Dnevne novice.

— O delavskem zborovanju v Mariboru. »Narodna Sloboda« iz Mostara, krščansko socialni hrvaški list, piše dne 11. avgusta prinaša poročilo o mariborskem kongresu. O našem delavskem zborovanju pravi: »Krščansko delavstvo je tudi imelo svoje zborovanje. Ravno to zborovanje je najbolje uspelo. Tu je pokazalo krščansko delavstvo svojo moč, resnost in temeljito poznanje raznih socialnih vprašanj. Našemu zavednemu in resnemu delavstvu vso čast!«

— Razglas. Finančni minister je z razpisom z dne 8. avgusta 1920. D. br. 3916, odredil: 1. Prepovedan je uvoz obveznic predvojnih in vojni posojil bivše Avstrije in Ogrske na teritorij naše kraljevine. 2. Prepovedan je izvoz obveznic predvojnih posojil bivše Avstrije in Ogrske iz teritorija naše kraljevine. 3. Te prepovedi veljata do nadaljne odredbe. 4. Vsako protivno postopanje se bo kaznovalo z zaplenbo obveznic, z dotičnimi osebami pa se bo postopalo kakor s tihotapci.

— Novi denar v Češkoslovaški. Kot poročajo nekateri češki listi, bo prišel v promet novi kovani denar po 20 in 50 vinarjev v češkoslovaški državi. Novi denar bo obstojal iz 75 odstotkov bakra in 25 odstotkov nikla.

— Valute. Dne 18. avgusta na zagrebški borzi: 1 dolar 91.50 K; 100 avstrijskih kron 40 K; 100 carskih rubljev 135 K; 100 francoskih frankov 660 K; 1 napoleon 1000 K.

344 K; 100 nemških mark 199 K; 100 lejev 193 K; 100 italijanskih lir 465 K; 1 angleški funt 325 K; 100 češkoslovaških kron 186 K; 100 švicarskih frankov 1550 K.

Ljubljanske novice.

Ljudski oder ima vajo danes ob 8. uri zvečer. Novi člani-igranci se sprejemajo vsak dan. Pisarna je odprta vsak dan od 9. ure dopoldne.

Lj. Zanimanje javne snaznosti. Po mestnih ulicah in cestah se opaža, da občinstvo zanimanja javno snaznost, posebno da meče različne smeti in odpadke po tleh in pljuje po hodnikih. Vsakomur je gotovo jasno, da tako ravnanje ni v prid smagi in zdravju. Občinstvo se tem potom pozivlja, da v interesu snage in zdravja po javnih prostorih pazi na največjo snago in opusti vsako omeščeno cest in hodnikov, posebno pa da ne meče različne odpadke po tleh. Opozarja se na predpise cestno policijskega reda, po katerih se strogo kaznuje vsakdo, ki bi se ne ravnal po teh predpisih. Občinstvo se je tudi privadilo da naleplja ali celo pribija na debela drevesa javnih promenad in parkov razne oglase. Odslej bo za tako početje kaznovan oni, kogar je iz vsebine oglasa spoznati kot oglašalca.

Lj. Za gržo je umrla v Ljubljani v preteklem tednu (od 8. do 14. t. m.) 14 oseb. Med temi so trije tujci.

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Shodi JSZ v nedeljo 22. t. m. so na Ptuj in v Krčevini-Lojtersberg.

Ptuj. V nedeljo, 22. t. m. se vrši shod JSZ. Člani in članice se naj shoda zanesljivo udeležijo. Vabljeni so pa na shod vsi, ki se zanimajo za krščansko delavsko organizacijo.

Ribnica na Pohorju. V svrhu ustanovitve skupine JSZ. se je vršil v nedeljo 8. avgusta dobro obiskan shod, na katerem je poročal tov. F. Ver iz Maribora, ki je nam obrazložil pravila JSZ ter nas navduševal za pristop h edino pravi krščanski delavski organizaciji. V kratkem se vrši večji shod, ob enem se bo tedaj ustanovila skupina JSZ.

Prevalje. Letos bi minilo 25 let, kar se je ustanovilo pri nas Katoliško delavsko društvo, ki je bilo eno izmed prvih v takrat za nas tako tužnem Korotanu. Ta srebrni jubilej hočemo 29. avgusta slovesno praznovati, ter vabimo tovariše in tovaršice od blizu in daleč, da se tega slavlja v obilnem številu udeležijo, da se skupno navdušimo za naše vzvišene cilje, za naš težak boj, ki nas bo privedel do zmage.

Usnjar.

Tržič. Zadnje pogajanje, ki se je vršilo pret. četrtek v Ljubljani na poverjenstvu za socialno skrb v zadevi zboljšanja gnojnega položaja delavstva usnjarske in čevljarke stroke tovarne Mali & Demberger, je za delavstvo neugodno izteklo. Pri pogajanjih ni prišlo do nobenega drugatega konca kot to, da je tovarnar Mali & Demberger dal besedo, da ne bo skril obrata, ne odpuštil delavstva, plače bo pa zvišal, ko se vrne iz Beograda. Delavstvo je tovarnarjem besedam zaupalo, ker tak gospod vendar ne bo snedel besede. To zaupanje je pa varalo. Tovarnar je namreč takoj drugi dan odpuštil dva delavca in dve delavki, med njimi predsednika naše organizacije in eno zaupnico, ostali so pa tudi naši člani. Ker pa je v tovarni Mali & Demberger delavstvo organizirano v Jugoslovanski strokovni zvezi, je delavstvo postalo razburjeno, prvič zaradi tega, ker je tovarnar snedel dano besedo, in drugič je nevarnost, da tudi ostalega ne bo držal, kar je obljubil. Drugi dan, to je soboto, 14. t. m., je delavstvo zahtevalo v svojim nastopom, ko je ustavilo delo v treh tovarnah, zagotovilo, da se ne bo potopalo š njimi tako kot s sužnji. Preden pa je ustavilo tovarne, je pod vodstvom tov. A. Cvikelja predlagalo razpravo, kar je pa tovarnar odklonil in se je izjavil, da se ne pogaja z nobeno organizacijo in tudi ne z vlado. Ni kazalo drugega kot nastopiti. Popoldne je dospel v Tržič tudi okrajni glavar iz Kranja, ki se je slučajno nahajal v Krizah pri Tržiču. Iz Ljubljane je prišel pa zastopnik vlade in zastopnik socialističnega osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok. O poteku pogajanj samo to: Uspeh je bil isti kot pa v četrtek na vladi. Tovarnar je vztrajal na tem, da delavcev ne vzame nazaj v delo. Vladni zastopnik je hotel imeti od zastopnikov organizacij izjave. Od osrednjega društva usnjarjev in sorodnih strok zastopnik je podal sledečo izjavo: Osrednje društvo usnjarjev in sorodnih strok pri tem ni zainteresirano, ni bilo o korakih obveščeno (obveščen je bil načelnik, preden so se tovarne ustavile), vsled tega ne mara imeti nobenega opravka ter odlaža vso odgovor-

nost. Delavstvo, pri socialnih demokratih včlanjeno, pa mora brezpogojno na delo. Za svoje člane se naj J. S. Z. pobriga kakor se hoče.

Nato se je obravnaval predlog vladnega zastopnika in okr. glavarja, da bi tovarnar podaljšal odpovedni rok od 14 dni na en mesec ali pa še več.

Zatem pa je podal izjavo zastopnik J. S. Z. tov. Cvikelj, ki se glasi: Izjavljam v imenu organizacije Jugoslovanske strokovne zveze in delavstva, pri njej organiziranega, da se vzame odpust delavcev na znanje. Nadalje se odklanja predlog, da bi se podaljšal odpustni rok. Ko preide štirinajstdni rok, bodo delavci šli. Mi nismo čemo berati. Druge izjave pa nočem in ne morem podati, ker sem odgovoren delavstvu in organizaciji, delavstva izdajati pa ne maram. Odgovornost za posledice, ki bi ali bodo nastale, bodo morali prevzeti drugi in ne organizacija ali delavstvo. Naše delavstvo pa na delo, ker to ni bila stavka. Zapomnilo si pa bo dobro obnašanje raznih stanov. — Tako se je končal ta dan. Gotovi vzroki, ki so tovarnarju dali poguma, da je tako nastopil, so delavstvu itak znani, javnost bo pa informirana, ko bo potreba. Nekaj pa je bilo omenjenega dne, in to je: delavstvo je veliko zvedelo in se prepričalo, česar dosedaj nekateri še niso mogli verjeti. Delavstvo danes ve, kje so izdajalci delavskega stanu.

K sklepu omenimo le še to, da je tovarnar Mali & Demberger v četrtek, dan prej, predno je odpuštil naše štiri delavce, bil na soc. dem. strokovnem tajništvu v Ljubljani. Kaj je tam delal, naj pove sam in pa socialisti!

Tržič. Poroča se nam: Od strani socialistov smo zvedeli, da se je tovarnar Mali in Demberger izjavil, da pomeče vse »klerikalce« iz tovarne. To je izjava, ki bi pred enim mesecem mogoče za nas ne bila merodajna. Vsled dogodkov zadnjih dni pa precej pomeni. Iz tovarne izbačeni so namreč vsi naši člani. Gosp. Maljuju poročamo, da se kroti, ker ga utegne njegova ošabnost nasproti organizaciji in delavstvu predaleč zavesti. Torej mu tudi njegovo sumljivo prijateljstvo s soc. dem. voditelji ne bo pomagalo.

Tržič. Tovarnar Mali se je hotel nad delavci nekoliko znašati, pa je naletel na odpor. Kakor pri čevljarjih, tako tudi pri strojarjih. Obdržal je delavko Ano Meršol, kateri je prej odpovedal, namesto nje pa je odpovedal zaupniku Janezu Kostrunu. Tovarnar misli, da bo s tem razbil organizacijo, pa se grozovito moti. Delavstvo se bo še z večjo vneto oprijelo organizacije. Med delavstvom vlada ogorčenje nad nasprotniki in njihovim zastopnikom. Vlado pa pozivljemo, da stori svojo dolžnost in pouči takšne ljudi, da si ne bodo iz nje norce brili.

Ljubljana. Sestanek skupine Ljubljana se vrši v petek, dne 20. avgusta, ob 5. uri popoldne združen z občinam zborom. Skupina je narasla po številu članov in je vsled tega treba, pomnožiti zaupnike ter odbor reorganizirati, da bo odgovarjal potrebam organizacije. Člani se pozivljejo, da se sestanaka in občnega zbora zanesljivo udeležijo.

Zahvala. Podpisani se iskreno zahvaljujem vsem darovalcem, ki ste mi izkazali toliko naklonjenost v tako težkem in nesrečnem položaju, ko mi je nenadna smrt hkrati ugrabila ženo in sina, drugega sina, tudi mene nevarna bolezen položila na postelj v bolnišnici ter usoda tako neusmiljeno oropalo celo družino. Vsem skupaj! Bog vam povrni! — Udani Maks Korošec.

Rudar.

Mežica. Naša pot gre sedaj bolj mirno naprej. Čez en teden bo praznovalo K. D. društvo na Prevaljah svojo 25. letnico. Imeli smo svojčas tudi pri nas slov. kat. delavsko društvo, pa je zaspalo sanje pravičnega. Kje je vzrok, je lahko dati odgovor. Prvič je poprej na vse strani pritiskal sistem pomnoževanja, drugič pa ni bilo ljudi dovolj. To se opaža povsod. Nekaj ljudi je, ki delajo, drugi se pa komodno napavijo. Vsled tega je nujna potreba, da se zainteresirajo mladi ljudje, da je zmira narasčajo in pa dovolj ljudi za delo. V to svrhu naj se porabi prihodnja zima. Ako bomo imeli delavci mladino za seboj, bo naša zmaga.

Zagorje ob Savi. Prihodnjo nedeljo dne 22. t. m. se vrši pri nas Orlovski tabor. Ako se ozremo eno leto nazaj, vidimo kakšne težave imamo z našimi prireditvami. Naši nasprotniki gledajo in pazijo povsod, kako in na kak način bi nam škodovali. Tudi sedaj se že slišijo glasovi, da se tudi v nasprotnem taboru vrše neke priprave. Tisto si lahko vsakdo misli, komu veljajo in v kakšen namen. Nedeljski tabor naj pokaže našim nasprotnikom, da so vse njih priprave in njih prizadevanja zastoj. Naš delavski Orel ima razprostrte peroti in jih bo imel nad Zagorjem. Pozivljamo vse tovariše in tovarišice v bližini, da se udeležijo tega tabora. Tem potom se opozarjajo tudi vse skupine v Ljubljani in okolici na omenjeno prireditev. Naši delavski tovariši naj se udeležijo tabora v

okroju ali v civilni obleki. Vožnja je polovična.

Kovinar.

Bistrica v Rožu. Delavstvo je sto rdečega terorja in godrnja nad to nasilnostjo. Ljudje pravijo: Prej nas je tlačil Faust in njegova stranka ter nas je izkoriščal na vse mogoče načine, sedaj to delajo iz bivših nemčurjev se preminjajoči rdečkarji. Glavno je sedaj seveda plebiscit. Odkrito in prikrito groze našim somišljenikom, če ne bodo glasovali za Nemško Avstrijo. Minulo nedeljo se je pripeljala v avtomobilih večja družba svojčas pobeglih nemčurjev iz Celovca. Obnašali so se zelo predrzno in oblastno in se kazali okoli, češ, pogledite nas, saj ni res, kar pišejo slovenski listi, da v Celovcu stradamo, saj izgledamo precej rejni. Hoteli so nam s tem reči, da je v Nemški Avstriji hrane na preostajanje. Toda mi vemo, da nemški Mihel misli pač po starem pregovoru: Če osla loviš, mu ovsu moliš. Delavci se zato ne bodo dali premotiti.

Živilski delavci.

Ljubljana (Krek). Od zadnjega časa smo nekoliko utihnili, pa že vidimo, da ni dobro, držati jezika za zobmi. V preteklem tednu se je poročalo, kako se odpuščajo delavci v enem podjetju, in to sami člani Jugoslovanske strokovne zveze. Sedaj imamo pa sami ravno tako zadevo. Pri nas je bilo odpuščenih sedem delavcev baje po višjem naročilu. Proti temu bi ne imeli še toliko, ker se utemljuje odpust s pomanjkanjem dela. Vidimo pa za tem čisto nekaj drugega. Po par dneh, ko se je odpovedalo imenovanim, je isti gospod sprejel druge delavce v delo. V delo sprejeti delavci pa, kakor je videti, niso niti našega prepričanja. Vedno smo živeli v misli, da bodo naša združna podjetja skrbela, da bodo zaposleni pri njih naši ljudje in da se vsaj od naše strani ne bo delalo ovir naši organizaciji. Sedaj pa vidimo, da smo se varali. Ampak to nas ne odvrne od našega dela. Mi ostanemo zvesti organizaciji tembolj, ker vidimo, da se v resnici bori za koristi delavstva.

Kemični delavec.

Dol pri Ljubljani. Tukajšnja tovarna se na našo zahtevo ni odzvala. Vsled tega smo naprosili vlado, da posreduje. Delavstvo je slabo plačano. Temu pa se ni treba čuditi; družba je namreč povečini v rokah hrvatskih čifutov.

Stavbinski delavec.

Prva izmed vseh strok je stavbinska. Delavec-graditelj mogočnih palač, cest, umetnih stavb mora tedaj zavzeti ono mesto med vsemi strokami, katero mu po značaju pripada. V naši državi je veliko število delavstva zaposlenega na stavbah. Letošnjo sezono se zida precej, vendar je kljub temu veliko stavbinskih delavcev brez svojega lastnega posla, tako, da so nekateri prisiljeni služiti si svoj kruh na drug, več ali manj časten način. Isto je pri sorodnih strokah. Eden izmed mnogih pogojev za izboljšanje razmer, odpravo verižništva itd. je tudi v tem, da se zaposli zlasti kvalificirano delavstvo posameznih strok. Treba je pa, da delavstvo samo vpliva na to potom organizacije in enotnega nastopa. Predvsem se mora uveljaviti osemurni delavnik in izsiliti potom obstoječe naredbe o zidanju stanovanjskih hiš, katero je izdelalo poverjenstvo za soc. skrbstvo, pomnožitev sezonskega dela.

Ta naredba je bila sicer od ministrstva za »socialno« politiko nekako razveljavljena, a se mora reaktivirati, obnoviti, ker tako zahteva dvojni interes: 1. Stavbinsko delavstvo bode obsežneje zaposleno.

2. Brezstanovanci bodo dobili nova in zdrava človeška bivališča.

Osemurna delovna doba je legitimna naredba našega proletarijata, vsled tega se zbirajo nad njo hudourni oblaki od strani kapitalističnih podjetij zlasti stavbinske stroke. Delavstvo, tvoja dolžnost je, da čuvaš svoje pravo in ga pod nikakim pogojem ne izpušči iz rok!

Zveza stavbinskih delavcev v okviru JSZ lepo napreduje. Pristopajo člani iz cele države, zlasti Slovenije in Hrvatske. Vse kaže, da se je delavstvo zganilo in pokazalo hrbet socialističnim demagogom, ki samo obetajo, a ostanejo pri obljubah. Današnje socialno zlo, ki leži nad fizičnim delavcem, je mogoče odpraviti le z mednarodnim krščansko socialnim pokretom. Stavbinsko delavstvo! Tvoj prostor je v Zvezi stavbinskih delavcev! Zato hitite in organizirajte se čimprej vsi! Vsakdo ima dolžnost, da agitira za organizacijo in spravi notri vse, kar še ni organizirano. V organizaciji je bodočnost izkoriščenega proletarijata.

Železničar.

ODPRTO PISMO

gospodu ministru saobračaja dr. Korošcu.

1. Ali je gospodu ministru znano, na je od zadnje stavke sem posamezni načelniki popolnoma samovoljno odpuščajo železniške uslužbence brez ozira na direktive, ki so jih prejeli od ministrstva? Ne odpuščajo onih, ki so hujskali in vedoma šli v politično stavko, pač pa odpuščajo dan na dan člane »Prometne zveze« in komunistične železničarske organizacije, ki so ali stavkali v najboljši veri, da gre res za mezdni boj ali pa še celo sploh niso stavkali nego se vsak dan javljali na delo.

Zahtevamo, da se posameznim načelnikom takoj vzame kompetenca, poljubno odpuščati železničarje, ker delajo zgolj s strankarskega vidika in je to gonja zvezarskih uradnikov napram vsem, kar ni v liberalni ZJZ. Zahtevamo, da se posamezni slučaj, kot je to n. pr. slučaj Cuznar—Lotrič—Kovač v Dovjem, takoj preiščejo in se krivici eksemplarično kaznujejo. Sprejemajo se mesto odpuščenih novi, ki pa morajo, če že ne Sokoli, biti vsaj člani ZJZ in izgleda, kot bi imela železnica postati monopol ZJZ in Sokolov.

2. Ali so gospodu ministru došle zahteve kurjačev in ali je voljan pozvati zastopnike kurjačev, da se pogaja z njimi? Upamo, da bo gospod minister nemudoma ugodil našim zahtevam, ki smo jih vse že vpslali ministrstvu saobračaja, ne da bi dobili kak odgovor.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1920.

Prometna zveza.

Sestanek železničarjev državne železnice se vrši jutri, dne 20. t. m. ob 8. uri zvečer v Juoslovanski tiskarni III. nadstropje. Vsi!!!

Čipkarica.

Vsem čipkaricam! Povprašujete se gotovo že med seboj, kaj je z vašo čipkarijo pri Centrali v Ljubljani? Naj vam povem, da se za vas dela in veliko misli. So težave, s katerimi se moramo boriti in največja zapreka je današnji čas, zraven pa neurejene gospodarske razmere doma in drugod. Vendar je upati, da se vključ vsem svetovnim kolobocijem do jeseni že s sosednjimi državami toliko pobaramo, da se nam dovoli prevoz za vas potrebnih surovin in izdelkov iz Češkoslovaške, tako da v dolgih zimskih večerih lahko započnete s prejo. — Vlada je v preteklih tednih poslala na Češko gosp. nadzornika Ivana Vogelnika, da za našo pokrajinsko žensko domačo industrijo preskrbi zadostno množino sukanca. To se mu je posrečilo. Dali jim bomo zato v izdelavo lan. Za sukanec ste tako brez skrbi, vse druge pritike so pa tudi naročene. — Obrazložil sem vam stanje Centrala. Kako pa vi? Ali kaj delujete na deli za povzdigo in osamosvojitve vaše obrti? Ste li kaj agilne v pridobivanju novih članic tovarišic? Če se niste dosedaj za stvar, z enega ali drugega ozira, dovolj zavzele, storite to sedaj in potrojite delo v prihodnjih dneh. Pojdite od hiše do hiše in dopovejte tovarišicam-čipkaricam zakaj gre, ker je to v vašem interesu. V našo organizacijo morajo prav vse čipkarice, ker se bo dalo le potem kaj doseči, če imamo čipkarijo in vso drugo žensko domačo obrt v monopolu. — Imajte pred oči, da so volkovi na pašnji. Kretno se in če nas ne najdejo močnih in zavedno-organiziranih, nas napadejo ter raztrgajo. In kaj ste potem čipkarice? Revice, kot poprej in še bolj zaslužjenel! Na vas je torej, da se združite. V prihodnjih štirinajstih dneh vas skličemo v Ljubljano, da se zvežemo z vsemi podružnicami v samostojno pokrajinsko Centralo, ki naj bo pripravljena, da vzame obširno delo v roke. — Referent.

Delavstvo papirnic.

Vsled vedno rastoče draginje je delavstvo papirnic Vevče, Medvode in Goričane bilo prisiljeno, zahtevati zvišanje draginskih doklad in sicer:

Vsakemu delavcu naj se zvišajo draginske doklade za 6 K, za ženo 4 K in za vsakega otroka 1 K dnevno. To naj velja tudi za one delavce obojega spola, kateri imajo preživljati starše ali nedoraste brate in sestre, in to za starše 4 K in za druge 1 K dnevno.

II. Draginske doklade naj se izplačujejo tudi za nedelje in praznike.

Tovarne naj preskrbijo delavstvu predpasnike, da si tako morejo obvarovati svojo sedaj tako drago obleko.

IV. Delavstvu vseh treh tovarn naj podjetje preskrbi kurivo ali pa naj jim za isto prispeva v denarju in sicer za vsako družino mesečno 200 K, za samske pa po 100 K mesečno. (Ne velja za tiste samce, katerih je več od ene družine v tovarni!) Ta določba naj v tej višini velja od

1. oktobra 1920 do 1. aprila 1921.

V. Na zavrtkih naj bo natančno označena vsota plače, draginskih doklad, prispevek za bolniško blagajno itd.

VI. Za delavstvo v Goričanih in Medvodah, ki je zaposleno na prostem, naj se na prostoru, kjer delajo, napravi streha, v kolikor je še ni.

Zahteve niso zdavna na vrednem razmerju z vedno rastočo draginjo in smo prepričani, da jim bo opdetje brez daljnega ugodilo.

Kmetijski delavec.

Čas je, da si ustanovimo lastno organizacijo, da si zboljšamo razmere, in sicer ne da bi pri tem kmeta odirali, ampak sebi pomagali. Dobro se zavedamo, da je tudi kmet siromak, trpin, ki dela od zore do mraka. Vsi drugi delavci so že združeni po raznih organizacijah in zvezah, le kmetijsko delavstvo ni še prišlo do tega, da je treba tudi njemu združiti. Edino potom organizacije je upati nekoliko na izboljšanje naših razmer, ker drugače je sploh težko upati na kakšno izboljšanje. Združeni v organizaciji bomo pa eden za vse, vsi za enega. Tako bomo skupno nastopili, a ne grozili, ker poslednje bi nas še bolj uničilo. Že dosti veliko naših tovarišev je zapustilo kmetijsko delo in ga še zapuša ter grede v tuji svet, v mesta in tovarne s trebuhom za kruhom, nadejajoč se boljše bodočnosti. Včasih gredo tudi na kvar svojemu zdravju, ki jim ga vzamejo mestne megle in tovarniški dimi. Treba se je upreti temu odtegovanju od kmetijskega dela, na kar mora gledati tudi kmet, ker lahko izprevidi, da je to v njegovo korist, da se postavi te vrste delavstvo na boljše stališče, ki mu ga edino pripravi organizacija, da se nekateri brezvestneži opomnijo, da je tudi delavec plačila vreden. Zakaj če industrijski delavec zasluži v osmih urah 50 kron, se plačuje kmetijski delavec, ki dela od zore do mraka, v največ krajih komaj 10 do 15 K. Kaj pa je danes 15 K, in ta zaslužek je še samo ob času kmetijskega dela, ni tako, kakor industrijski delavec, ki ima delo ob vsakem času. Torej na vsak način bomo hoteli izboljšanje našega gmočnega položaja. Za zimo in ob času neugodnega vremena pa bi bilo umestno, da bi se ustanovile različne domače obrti, da bi si s tem tudi v neugodnem času kaj prislužili, da si odpomorejo najhujšemu pomanjkanju. To bi bilo posebno za kajzarje in bajtarje, ki posedujejo samo svojo streho in kopico otrok, ki morajo do zadnjega vse kupiti ali pa v najem vzeli, da si kaj pridela, najemnina pa je seveda največkrat tako visoka, da dotični znesek komaj vsako leto skupaj spravi. V slučaju nerodovitnosti polja ali toče, kje bi iskal pomoči; pri gospodarju ne, če ni usmiljen. Tak pravi: plačaj, pa je. Zato je nam potrebno združenje, kajti drugače ne dosežemo ničesar, ker prošnja enega je kot glas vpjočega v puščavi. Torej, dragi tovariši, zatiranci, združimo se v Zvezi kmetijskih delavcev!

Predilniško delavstvo.

Litija. Delavstvo v naši predilnici je v pretežni večini organizirano pri narodnih socialistih. Sicer vedno povdarjajo voditelji, kako jim je na srcu edino le delavstvo in njegov dobrobit; kljub temu pa se nam čudno zdi, da narodni socialisti povsodi kapitaliste samo z rokavicami božajo in še nikdar niso jasno povedali, kakšen program imajo. Nedavno mi je rekel ugleden naš človek: »Komuniste pomilujem, ker so pač zaslepljeni; toda oni so vsaj od teh idej preslepljeni in delajo v najboljši veri, da koristijo delavstvu — ti narodni socialisti pa so izdajalci proletarijata.« Pa res! Narodni socialisti imajo menda edino originalno potezo v svojem programu to, da so organizirali delavstvo v korist kapitalistov proti »preradikalnemu« krščansko-socialističnemu in komunističnemu programu. Če imajo drugače sploh še kaj načelnega, se na uni strani to liberalna načela, kar pa o socializmu govorijo, so pa ukradli našemu krščansko-socialističnemu programu. Drugače pa mislijo, da je vsa njihova naloga, večno biti mezdna gibanja. Nam so mezdna gibanja samo sredstvo, samo nujno zlo, mi bijemo boj za program, za načela — ki jih pa narodni socialisti sploh nimajo. Najbolj zabolj narodne socialiste, če se jim očita, da so podpreniki kapitalistov. Ne bi bilo težko dokazati, naj bi delavci vzeli v roke samo »Jugoslavijo«, ki je poleg sokolskih naznanil — o Sokolih menda tudi narodni soc. ne bodo dvomili, da so liberalni! — prinaša naznanila in notice NSS. Sicer pa: naj nam povejo, kakšen nov program imajo, ko se nam vendar čudno zdi, da mora poleg komunistov, socialpatrotov krščanskih socialistov itd. biti še kaka delavska organizacija s svojim kulturnim programom. Jasno, da ne more sila ideje pridobivati zanje pristašev; saj ideje sploh

nimajo ne. Mora biti torej teror. Tako pripovedujejo, da se v tovarni ne sme agitirati za našo organizacijo, da se ne smejo širiti naši listi, medtem ko se članarina za narodno soc. zvezo pobira kar med delom. Gospodje se seve hvalijo, kaj so že vse dosegli za delavstvo in koliko podpor je že izplačala organizacija. Pa so še za februar in marec dolžni delavstvu brezposelno podporo! Da bi bila njihova organizacija res delavska, bi skrbela zato, da bi mogli delavci izhajati brez podpor, ker njihove podpore ne bodo ohranile nikogar pri življenju. Plača pa je taka: za poginuti preveč, za živeti premalo! Seve, če se zastopniki narodno »socialistične« zveze pri pogajanjih vežejo s kapitalistom in delavstvu pripovedujejo, da se ne sme več zahtevati, da tovarnar ne more več plačati — oh, seve, tovarnar je siromak in smili se narodnim »socialistom«... Delavstvo, ali ne sprevidiš? Ti pošteno, krščansko delavstvo, ali nimaš korajže, se ostreš teh sleparjev in laži-socialistov?

Viničar.

Nova cerkev v Halozah. V nedeljo, dne 8. avgusta se je vršil viničarski shod pri Novi cerkvi v Halozah. Shod je bil dobro obiskan. Shodu je predsedoval viničar Šprah Anton iz Podlehnik št. 45. Na shodu je poročal delavski tajnik Fekonja iz Maribora. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili vsem izvajanjem govornika, ki je natančno poročal o viničarski organizaciji in o potrebi iste. Ustanovila se je skupina viničarjev za župnijo Sv. Trojica v Halozah. Izvolil se je odbor, ki sestoji sledeče: Predsednik, viničar Šprah Anton, Podlehnik št. 45; podpredsednik, viničar Kumer Anton, Gorca št. 59; tajnik, viničar Tement Anton, Gorca št. 100; namestnik, župnik Rafael Potrč, Sv. Trojica; blagajnik, viničar Mohorko Ivan, Gorca št. 106; namestnik, viničar Šeruga Andrej; odboriki: za Malajski vrh, Perger Stefan, št. 28; za Graškovoje, Svenšek Josip, št. 70; za Jablovec, Sokelšek Jakob, št. 30; za Sedlašek, Hren Franc, št. 100.

Vurberj pri Ptuj. Pri nas se je ustanovila skupina Zveze viničarjev. Skupini načeljuje tov. Franc Geč iz Vumboha. V nedeljo 25. julija smo imeli sestanek, na katerem nam je tov. g. Krepek iz Maribora obrazložil namen in pomen organizacije, posebno tudi za viničarje. K skupini so pristopili vsi viničarji vurberške župnije.

Služkinja.

Ako človek premišljuje usodo in veljavnost enega ali drugega stanu, pride do zaključka, da je najbolj zaničevan, preziran in nesrečen stan služkinj. Skoraj bi rekel, da ni mogoče, da se v dvajsetem stoletju nahajajo ljudje, ki prezirajo služkinjo, ako ne direktno pa indirektno in to samo zato, ker je služkinja. Že pri izgovorjavi imena opaziš, da se je izpremenil njegov obraz, da ima v tem trenutku nekaj zaničljivega na sebi. Na vprašanje ti ne ve nobeden pravega odgovora: E — saj veš, ker je služkinja. Kaj se godi pa v duši služkinje v takih trenutkih? Nesrečna že zaradi tega, ker se mora ubijati po svetu okrog, sama, daleč od doma, brez vsakega znanega domačega obraza. Ona vidi tu in tam srečno družino, kako mati neguje svoje otroke. Že to jo boli, ko se pri tem spomni na svoje domače, na svoje starše, ki so daleč kje na deželi, ona pa v mestnem vrvenju — sama. Nima potožiti nikomur. Imel sem priliko spoznati služkinjo, ki je dan na dan jokala. Omenjena je bila zaročena, imela bi biti vsak čas poroka. Prišla pa je vmes beseda služkinja, prigovarjali so ženinu ljudje, ki niso bili popolnoma nič prizadeti, da je nečastno, ako vzame služkinjo za ženo, tako da se je naposled vdal. Vsa stvar se je razdrla in dekle se samo zaradi tega ni moglo omožiti, ker je slučajno služkinja. Poklicno ime služkinja ni doživelo preziranja samo v mestih, temveč je prodrlo tisto preziranje in zaničevanje tudi na deželo. Dekle, ki gre služiti, je že sama na sebi nesrečna radi tega, ker mora zapustiti starše, domači kraj in iskati si kruha po mestih kot služkinja. Zavedajmo se, da je služkinja enakovredna drugim stanovom. Bil bi tukaj na mestu klic služkinj: Ne grenite nam kruha še vi, ker nam ga greni že naša usoda dovolj!

Šentpeterska skupina zveze služkinj vabi vse svoje članice na sestanek, ki se vrši v nedeljo 22. avgusta popoldne ob 5. uri v šentpeterskem prosvetnem društvu. Spored: Razgovor o stanovskih zadevah in ureditvi naše skupine, potem zanimivo predavanje. Zaupnice, prinesite seboj svoje zapisnike članic.

Gele. Tekom prihodnjega ali začetkom drugega tedna se vrši sestanek služkinj v običajnem prostoru. Natančneje poročilo sledi. Dnevni red: 1. Osnutek poselskega reda. 2. Poročilo o delovanju organizacije »Zveze služkinj«. 3. Bodoče delo. Ker so strokovni sestanki zelo red-

ki, bi bilo želeli, da se čim v večjem številu odzovete. Dan in ura bo pravočasno naznanjena od tukajšnjih funkcionarjev.

Novomesto. Že večkrat se je izrazila želja, da bi se priredil shod za služkinje. Vsled tega je narejen sklep, da se vrši v začetku meseca septembra shod, na katerem se bodo poročale razne strokovne zadeve služkinj. Dan in ura bo pravočasno naznanjena po tamošnjih funkcionarjih.

Ljubljana. V nedeljo dne 29. avgusta popoldne se vrši setanek in obenem ustanovitev skupine za St. Miklavž, St. Jakob in Trnovo. Vabijo se tem potom vse služkinje v omenjenih župnijah, da se zanesljivo udeležijo sestanka.

Maribor. Bolj po redko se oglašamo in vseeno nas je precej. Prihodnji teden bomo imele sestanek, na katerem bo poročal poročevalec iz Ljubljane. Na dnevnem redu bo: 1. Organizacija. 2. Poselski red. Čas se še pravočasno naznani.

Sodrug Ljenu in sodrug Petrič.

Voditelj slovenskih komunistov gospod sodrug Petrič se je opasno sprl z voditeljem komunistov gospodom sodrugom Ljenuom.

Na Kongresu tretje internacionale v Moskvi je imel Ljenu velik govor in je izvajal med drugim sledeče:

»Po zmagi na krvavi fronti stoji pred nami mnogo mnogo bolj zamotana naloga, da zmagamo na notranji nekrvavi(?) fronti. Ta naloga, obstoji v tem, da rešimo vprašanje gospodarske obnove in dvignemo porušeno produkcijo, v to svrhu je potrebno, da proletarijat koncentrira vse svoje moči. Zato je pa potrebna železna disciplina — (Op. ured.: Že upeljani 12 urni delavnik, nesvoboda pri izbiri dela, vojaška disciplina v obrih, očitno ne zadostuje več) — brez katere, ne bi mogli vzdržati niti dveh mesecev, kaj šele dveh let... Sposobnost upravljanja ne pada z neba, nje ne daje sveti duh. Delavski razred je sicer napredoval, vendar pa ni sposoben za upravo.«

Te besede je sodrug Petrič Ljenu zelo hudo zameril. Zato ga je na zadnjem kongresu III. kranjske internacionale pred ljubljansko pošto tako-le zavrnil:

»Narodno gospodarstvo propada, strahoviti udarci padajo po delavnem ljudstvu. Nihče drugi ne more urediti razmer kot proletarijat.«

Ljenu je v Moskvi odgovoril: »Ko je svojedobno meščanstvo zrušilo fevdalizem, je vzelo upravnike iz vrst fevdalcev. Tako stoji pred nami danes naloga, da izrabimo znanje in izkustvo meščanskega razreda, ki je prej nas vladala, da jo sebi pokorimo in da jo eksploatiramo v svrhu zmage delavskega razreda.« Ker komunistem nazivlje »meščane« vse one, ki niso komunisti, je jasno, da hoče Ljenu s tem reči, da je treba pogoditi se z nekomunističnimi strujami.

Zato nadaljuje Ljenu: »Za upravo in državno organizacijo rabimo ljudi, ki poznajo tehniko uprave in imajo državniško in gospodarsko izkustvo. Ako hočemo zmagati moramo misliti na to, da gradimo mi komunistem na razvalinah meščanskega sveta in moramo uporabiti znanost in tehniko. Vsega tega pa ne bomo našli nikjer druge kakor pri buržuaziji.«

G. sodr. Petrič, ki je pred enim letom bil še sam buržuja v Ljenuovem smislu, pa pravi: »Ti državniki (t. j. državniški buržuazije) so skrajno nezmožni... Proletarijat se more le sam rešiti.« (Op. uredn.: Pa menda vendar ne s takimi polomijami, kot je bil zadnji komunistični železničarski štrajk.)

Ljenu, ki očitno pozna Petričevo peto ki je bila ranjena, ko je bežal z Zaloške ceste, pravi: »Samo tedaj bodo delavci obdržali svojo moč, ako si osvoje celo izkustvo kulturo in tehniko naprednega kapitalizma in ako bodo vse njegove reprezentante eksploatirali v svoje svrhe. Kdor sanja o nekem fantastičnem komunizmu, tega moramo izključiti iz vsakega stvarnega razgovora. Delati moramo samo z onimi ljudmi, ki so sposobni iz ostankov kapitalizma, kaj razumnega napraviti. Izkušnja uči, da moramo ceniti vsakega predstavnika meščanske kulture, meščanskega znanja, meščanske tehnike. Brez teh se nam nikakor ne bo posrečilo zgraditi komunistične družbe.«

Razpor v III. internacionali je tedaj tu! Zdi se, da se gospod. sodr. Petrič in Ljenu ne strinjata popolnoma v cenitvi uprave, katere g. Petrič ne prišteva niti med ljudske potrebe. Pravijo, da je Ljenu Petriča pozval v Moskvo, da osebno rešita spor, ki preti pokopati komunizem celega sveta. Gospod sodrug Petrič bo Ljenu brez dvoma ugnal!

Nedavno je pisal ljubljanski »Vorwärts« o gosencih (menil je komuniste. Op. uredn.), ki kvarijo zeljnik ekselence Kristana. »Naprejeva« primera je sicer nekam prebujna, a v toliko opravičena, da bi tako malo stvaren govor kakor si ga je dovolil kranjski Ljenu g. Petrič menda res samo še zeljnate glave socialistične šole brez ugovora lahko poslušale.

„Mirno“!

Ko se je vojna končala, so rekli, da je strit nemški imperializem. Rekli, da zavladajo doba pravice in enakopravnosti. In vsi smo mislili, da je zdobljen kapitalistični družabni red in nastopa nova doba socializma.

Govorili so o agrarni reformi, o socializaciji, o delavski zbornici. Takrat so se bali armade, ki je vstala nad premagano kapitalistično, armade proletarskih mas. Do onega časa, da niso brezvestni voditelji pod zastavo socialnih pravic poglali delavstvo v boj za svoje lastne stočke. Prišlo je dogodki so bili zadnje dejanje močne delavske armade, ki pa se je zrušila vsled gnilobe svojih idej in vsled solidarnosti vodjev. Od takrat so se začeli kapitalisti znova gibati in danes stoji proletarijat močno organizirana vrsta kapitalistov nasproti.

Udarec za udarcem doživlja delavstvo: v Belgradu sedi na stolcu za socialno politiko predstavnik liberalno-kapitalistične buržoazije, v Ljubljani nam ostavljajo poverjenika za socialno skrb, ki je z vsem svojim nastopom, osobito v stanovanjsko naredbo dokazal, da je socialno čuteč mož — dajajo nam mesto njega prijatelja dr. Kukovčevega: tako bosta oba, minister za socialno politiko in poverjenik za socialno skrb roko v roki delala v prosep svojih milijonarskih in vertikalnih pristašev. Mesto obrtnega nadzornika zasede mesto dosedanjega človek, ki ga predloži — zveza industrialcev. V Belgradu hočejo odpraviti industrialci 8-urni delavnik in vzpostaviti deseturnega. In tako dalje! Vsak dan — nova zausnica delavstvu!

V dobi, ko se nasprotna delavska organizacija copi in medseboj pobija, zanjo kapitalisti: Mi vemo, da stopa odslej naša organizacija na vodilno mesto delavskega proletarijata. Mi vemo, da stopamo iz rezerve v prve postojanke, v aktivno. Mi vemo, da bomo udarili zdaj — mi!

Na zapadu se med imperialistično entento maje, na iztoku se ruska svinga čudovito zvija, tudi naš reakciomarni sistem se bo zrušil. Do takrat morajo biti naše vrste strogo disciplinirane, ker mi bomo zrušili ta sistem, mi bomo gradili nove temelje svojega programa.

Delavstvo, stoj na straži! »Mirno!« Kakor vojaške vrste, ki jim ne sme niti nobena sovražnikova poteza. Pripravljajmo se!

Zaupanje v načela! Vsak delavec, vsaka delavka naj imajo jasno sliko našega programa in živo vero v naša načela. Vršijo naj se sestanki, tečaji, da delavstvo spozna naš program.

Zaupanje vase! Vsak delavec se zavedaj, da je bistven del organizacije in da organizacija na vsakega posameznika računa. Vsak se zavedaj, da je soodgovoren za vsak korak, ki ga stori organizacija!

Zaupanje v vodstvo! Kakor poveljnika njegova četa, mora slušati organizacija svoje vodstvo.

Potem zremo mirno v prihodnost, v svesti si, da ob času samo dvignemo svojo disciplinirano armado v boj in bo mobiliziran ves proletarijat v znamenju naših krščanskih in socialističnih idej.

Razne novice.

Delavske stavke v Ameriki. V času od 1. junija 1919 pa do 1. julija 1920 t. j. v zadnjem letu je morala zadevna država na oblast posredovati pri 300 delavskih stavkah. Pri njih je bilo udeleženo 1,055,000 delavcev. Izguba delavcev na medzi tvori za leto 1920 175 milijonov dolarjev izguba tvorničarjev pa okroglo 700 milijonov dolarjev, ako se vzame, da tvori medza približno četrtno cene blaga.

Kako se zaslužuje v 24 urah poldrugi milijon kron. V Hintenbrücklu je prodala obrtnikova žena Ana Graslova hišo z zemljiščem, vrtom, loko in lesom nekemu Alešu Kissingu za milijon kron. Naslednji dan je prodal Kissing hišo z zemljiščem vred za dva milijona in pol. To je kupčija vred za dva milijona in pol.

Socialnodemokratski mestni svetnik — ropar. V mestu Vidnavi (Weidenau) na Opavskem se je zgodil naslednji slučaj: Lastnica tamošnjega hotela je kupovala več let meso pri mesarju Bachmannu. Neki dan je dobila poročilo, da je v Vidnavi za njo zopet dosti mesa pripravljeno, naj le pride ponjo. Hotelirka je res šla po meso in ga plačala. Ali na poti domov jo je napadel ropar in ji vse meso ukradel. Meso so našli pozneje na vozu mesarja Bachmannu. Bachmannu je prišla roka pravice in z njim vred nekega Weissa, mestnega uradnika finančne straže Hankeja, mestnega svetovca v Vidnavi, voditelja onemskih nemških socialističnih demokratov. Dognalo se je, da je ta nečastna družba vse tako naredila, da bi se meso, prodano hotelirki, še enkrat prodalo.

Odgovorni urednik Jože Rutar. Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«, Tiska »Jugoslavanske tiskarne« v Ljubljani.